

4. Бондарчук Н. О. Європейська та міжнародна співпраця Чехії в галузі освіти / Н. О. Бондарчук // Вісн. НАДУ – 2007. – № 1. – С. 160-169.
5. Na roibtku tisnciletu. Vzroinn zprbva MJBMT o stavu a rozvoji vzdmlbvach soustavy za rok 2000= At the Beginning of Millenium. Annual Report on the State and Development of Education System 2000. – Praha : Ministerstvo lkolstv, mlbdehe a tmlovэchovy/ Ёstav pro informace ve vzdmlbvbn, 2002 // <http://www.eurydice.org/portal/>
6. Nбrodnn institut pro dalъn vzdmlbvbn (National Institute for Further Education) – NIDV // <http://www.nidv.cz/>
7. Nбrodnn knihovna Ieskй republiky (National Library of the Czech Republic) // <http://www.nkp.cz>
8. Nбrodnn observatoш zamёstnanosti a vzdёlbvbn (National Observatory of Employment and Training) // <http://www.nvf.cz/observatory/index.htm>
9. Narodna politika vэzkumu a vэvoje IR na lъta 2004–2008= National Research and Development Policy of the Czech Republic for 2004–2008. – Praha : Ministerstvo lkolstv, mlbdmhe a tmlovэchovy, 2004 // <http://www.msmt.cz/vyzkum/politika-vэzkumu-a-vуvoje>

В статті визначаються досвід та перспективні шляхи становлення інформаційної освіти в Чеській Республіці із застосуванням інноваційних методів навчання, а також шляхи співробітництва ЧР та України в сфері інформаційної освіти.

Ключові слова: інформаційна освіта, інформаційна діяльність, моніторинг інформації, інформаційний продукт.

В статье раскрывается опыт и перспективные пути сотрудничества Украины и ЧР в сфере информационного образования

Ключевые слова: информационное образование, информационная деятельность, мониторинг информации, информационный продукт.

This article reveals the experience and perspective ways of cooperation between Ukraine and the CR in the field of information education

Key words: information education, information, monitoring information, product information

Надійшла 12.02.2010

УДК 681.325

Булкіна А.В. (КНУ ім. Т.Шевченка)

ПОБУДОВА ОБРАЗУ ПОВІДОМЛЕНЬ В РАМКАХ ОБРАНОЇ МОВНОЇ ПАРИ

У випадку перекладу (перетворення) потоків виникає необхідність з позицій одного мовного еквівалента визначити закономірності іншого. Це зумовлює необхідність привести закономірності обраної мовної пари до певного єдиного знаменника.

Визначення. Перекладом називається процес передачі повідомлень T , $T \in \Sigma^1$, засобами іншої мови Σ^2 .

В подальшому будемо мати на увазі ту обставину, що вихідний потік називається первинним (T), а перекладений – вторинним (T'):

$$T \in \Sigma^1, T' \in \Sigma^2,$$

Домовимось називати первинною мовою Σ^1 засоби передачі первинного об'єкта дослідження T , вторинною мовою Σ^2 - перекладеного T .

Розглядаючи сукупність правил обраної мови Σ^1 , A^1 , як об'єднання окремих правил (λ_F^1 , λ_S^1 , λ_P^1 , λ_O^1 та λ_M^1) перейдемо до позначень векторної алгебри:

$$A^1 = \begin{pmatrix} \lambda_F^1 \\ \lambda_O^1 \\ \lambda_M^1 \\ \lambda_S^1 \\ \lambda_P^1 \end{pmatrix}$$

Алфавіт A_{Σ^1} являє собою множину I_1 елементарних текстових одиниць a_i^1 :

$$A_{\Sigma^1} = \bigcup_{i=1} a_i^1$$

Звичайно, що для вторинної мови Σ^2 подібні позначення A^2 виглядають наступним чином:

$$A^2 = \begin{pmatrix} \lambda_F^2 \\ \lambda_O^2 \\ \lambda_M^2 \\ \lambda_S^2 \\ \lambda_P^2 \end{pmatrix}$$

Для A_{Σ^2} елементарними одиницями є a_i^2 :

$$A_{\Sigma^2} = \bigcup_{i=1} a_i^2$$

Відповідно, далі вже маємо об'єкти T та T^2 , які мають певну змістову завершеність, але в межах обраних мов Σ^1, Σ^2 . Мова що враховує особливості перекладу в подальшому буде позначатись як $\Sigma^{1,2}$.

Оскільки ми маємо справу з символічними потоками різної форми (параметр P_2), розглянемо переклад потоку $\Sigma^{1,2}$ всередині однієї форми (окремий випадок) та серед сумісних форм (загальний випадок).

Символьний потік T серед сумісних форм має різні структурні (S), композиційні (D) та алфавітні особливості (A_{Σ}):

$$T = (S, D, A_{\Sigma}), T_1 \neq T_2$$

Звідки,

$$S_1 \neq S_2, D_1 \neq D_2, A_{\Sigma^1} \neq A_{\Sigma^2}$$

Власне мовна модель джерела (вид), що обумовлюється параметром P_3 , для різних джерел має наступні особливості:

$$S_1 = S_2, D_1 = D_2, A_{\Sigma^1} \neq A_{\Sigma^2}$$

Вирішення завдання дослідження трансформуючих властивостей джерела для загального випадку потрібно шукати на рівні елементарного представлення інформації.

Позначимо через $bit_m(a_i^1)$ – бітовий образ a_i^1 , де m – кількість біт, однозначно ідентифікуючих a_i^1 в потоці (основа). Тоді маємо бітові образи потоків T, T' : $bit_{m1}(T), bit_{m2}(T)$. Загальна основа m_{12} обирається як:

$$m_{12} = \min(m_1, m_2)$$

Назвемо потік, який має більшу основу, звідним потоком, а потік з меншою – підвідний. Індекс підвідного потоку оберемо 1, звідного – 2.

Оберемо I_{12} таким чином, що $I_{12} = \min(I_1, I_2)$. Для I_{12} знайдемо таке r_{12} , що:

$$I_{12} = 0(\text{mod } 2^{r_{12}}).$$

Таким чином, для потоків різних форм T_1, T_2 процес перекладу виглядає як:

$$T^{\setminus}_1 = \text{bit}_{r_{12}}(T_1), T^{\setminus}_2 = \text{bit}_{r_{12}}(T_2)$$

Умова обирається при $S_1 = S_2 = \text{const}_1$ та $D_1 = D_2 = \text{const}_2$, де константи const_1 та const_2 визначаються априорно.

Вирішення завдання дослідження трансформуючих властивостей джерела для окремого випадку отримується в результаті дослідження алфавітів джерел ($A_{\Sigma^1} \neq A_{\Sigma^2}$).

Застосовуючи до обраного текстового повідомлення T^{\setminus} закономірності постійного утворення стилістичних класів K_1^2 досліджуваного мовного еквіваленту Σ^2 , маємо:

$$T = (A_{\Sigma^1}, A^1), T^{\setminus} = (A_{\Sigma^2}, A^2)$$

В термінах різності це буде виглядати наступним чином:

$$\Delta_{A^1/A^2} = |A^1 - A^2|,$$

$$\Delta_{A^1/A^2} = \begin{pmatrix} |\lambda_F^1 - \lambda_F^2| \\ |\lambda_O^1 - \lambda_O^2| \\ |\lambda_M^1 - \lambda_M^2| \\ |\lambda_S^1 - \lambda_S^2| \\ |\lambda_P^1 - \lambda_P^2| \end{pmatrix}$$

На основі існуючої методології в питаннях формування образу мов слов'янської мовної групи розглянемо приклад вирішення завдання лінгвістичного перекладу для мовної пари «кирилиця - латиниця».

Враховуючи особливості фонетичного складу латинського алфавіту A_{Lat} :

$$A_{Lat} = \bigcup_{i=1}^{26} a^i_{Lat}.$$

Оскільки $A_{Lat} \neq A_{Rus}$, то $|\lambda_F^{Rus} - \lambda_F^{Lat}| \neq |A_{Rus} - A_{Lat}|$.

Табл. 1 демонструє формалізацію наведених множин слов'янського та романського алфавітів.

Приналежність до суміжних мовних груп обраних мов викликає ідентичність в питаннях словотвору, побудови фразеологічних структур мов (ідентичність формальних множин морфології, синтаксу, пунктуації, орфографії). Звідси,

$$\Delta_{A^{rus}/A^{Ukr}} = \begin{pmatrix} |A_{Rus} - A_{Ukr}| \\ 0 \\ 0 \\ 0 \\ 0 \end{pmatrix}.$$

Табл. 1. Відповідність слов'янського та латинського алфавітів

A _{UKR,LAT}	Літера, t ¹	A _{1,UKR}	A _{2,UKR}
a ₁	А,А	A _{UKR} ¹	-
a ₂	Б,В	A _{UKR} ⁵	a ₃ , a ₁₇
a ₃	В,У	A _{UKR} ⁵	a ₂ , a ₂₂
a ₄	Г,Г	A _{UKR} ⁵	a ₁₂
a ₅	Д,Д	A _{UKR} ⁵	a ₂₀
a ₆	Є,Е	A _{UKR} ²	a ₁
a ₇	Ж,Ж	A _{UKR} ⁴	a ₀ , a ₁₈ , a ₂₆
a ₈	З,З	A _{UKR} ⁵	a ₈
a ₉	І,І	A _{UKR} ²	-
a ₁₀	Ї	A _{UKR} ²	-
a ₁₁	Й,У	A _{UKR} ⁸	a ₂₃
a ₁₂	К,К	A _{UKR} ⁶	a ₄ , a ₂₃
a ₁₃	Л,Л	A _{UKR} ³	a ₁₅ , a ₁₈
a ₁₄	М,М	A _{UKR} ³	-
a ₁₅	Н,Н	A _{UKR} ³	a ₁₃
a ₁₆	О,О	A _{UKR} ¹	-
a ₁₇	П,Р	A _{UKR} ⁶	a ₂ , a ₂₂
a ₁₈	Р,Р	A _{UKR} ³	a ₈ , a ₁₃
a ₁₉	С,С	A _{UKR} ⁶	a ₂₄ , a ₂₆ , a ₂₇
a ₂₀	Т,Т	A _{UKR} ⁶	a ₅ , a ₂₅
a ₂₁	У,У	A _{UKR} ¹	-
a ₂₂	Ф,Ф	A _{UKR} ⁶	a ₃ , a ₁₇
a ₂₃	Х,Н	A _{UKR} ⁶	a ₁₁ , a ₁₂
a ₂₄	Ц,С	A _{UKR} ⁴	a ₁₉ , a ₂₅ , a ₂₇
a ₂₅	Ч	A _{UKR} ⁴	a ₂₀ , a ₂₄ , a ₂₆
a ₂₆	Ш	A _{UKR} ⁴	a ₁₉ , a ₂₅ , a ₂₇
a ₂₇	Щ, Q	A _{UKR} ⁴	a ₈ , a ₁₉ , a ₂₅ , a ₂₆
a ₂₈	,	A _{UKR} ⁷	-
a ₂₉	И,У	A _{UKR} ¹	-
a ₃₀	Ь,Х	A _{UKR} ⁷	-
a ₃₁	Е	A _{UKR} ¹	-
a ₃₂	Ю	A _{UKR} ²	-
a ₃₃	Я	A _{UKR} ²	-

У статті запропоновано модель побудови образу повідомлень в рамках обраної мовної пари.
Ключові слова: перетворення потоків, мовні еквіваленти, образ повідомлень, мовна пара.

В статье предложена модель построения образа сообщений в рамках выбранной языковой пары.
Ключевые слова: преобразование потоков, речевые эквиваленты, образ сообщений, языковая пара.

The model of building a message image within the bounds of chosen language pair is proposed in the article.
Key words: data flow transformation, vocal equivalents, message image, language pair.

Надійшла 1.03.2010